

основні завдання, принципи, методи та порядок їх діяльності, врегульовують особливості взаємодії з іншими органами державної влади та місцевого самоврядування, процедури формування та припинення діяльності.

Систему органів виконавчої влади варто визначити як сукупність органів державної влади з визначеним статусом органу виконавчої влади, що утворюють підсистему державної влади, яка має визначену структурну побудову, включає рівні (побудову за ієрархічною вертикаллю); ланки (однорівневі утворення однорідних органів); види і форми органів виконавчої влади, наділених компетенцією у сфері державного управління.

У контексті даного питання необхідне прийняття загального рамочного закону щодо всієї системи виконавчої влади України. Однак до цього часу не розроблений і не розглянутий закон про виконавчу владу, незважаючи на те, що це питання давно поставлено на порядок денний.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні / В. Б. Авер'янов. – К.: Ін Юре, 1997. – 48 с.
2. Кириченко В. М. Порівняльне конституційне право :

навч. посіб. / В. М. Кириченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2014. – 256 с.

3. Адміністративне право : підруч. / [Гарашук В. М., Богуцький В. В. та ін.] ; за ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гарашука, В. В. Зуя. – Х.: Право, 2013 р. – 656 с.

4. Полянский И. А. Административное право : [учебник] / И. А. Полянский. – М.: Эксмо, 2009. – 928 с.

5. Авер'янов В. Б. Державне управління у змісті предмета адміністративного права / В. Б. Авер'янов // Вісник академії правових наук України. – № 2/37 – 2005. – 317 с.

6. Крупчан О. Д. Організація виконавчої влади: [моногр.]. / О. Д. Крупчан. – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – 132 с.

7. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : указ Президента України від 22 липня 1998 р. №810/98.

8. Овсянко Д. М. Административное право [Текст] : учеб. пособие для юрид. фак. и ин-тов / Д. М. Овсянко. – М.: Юристъ, 2001. – 448 с.

9. Административное право : учебник / Б. В. Россинский, Ю. Н. Стариков. – 4-е изд., пересмотр. и доп. – М.: Норма, 2009. – 927 с.

10. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підруч. / В. К. Колпаков. – 2-ге вид., допов. – К.: ЮрінкомІнтер, 2000. – 752 с.

11. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

12. Даниленко А. П. Поняття та структура адміністративно-правового статусу органів місцевого самоврядування: теоретико-правовий аспект / А. П. Даниленко / Право і суспільство. – 2013. – № 6. – С. 187–190.

УДК 342.924

ОЗНАКИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН ПІД ЧАС УКЛАДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ДОГОВОРУ

Сіренко А.М., аспірант

кафедри адміністративного та фінансового права

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Стаття присвячена аналізу окремих ознак адміністративно-правових відносин, які виникають під час укладення адміністративного договору. Звертається увага, що адміністративно-правові відносини є різновидом правових відносин, у яких обов'язки і права сторін мають взаємний характер.

Ключові слова: правовідносини, норми права, адміністративно-правові відносини, органи публічної влади, адміністративний договір.

Статья посвящена анализу признаков административно-правовых отношений, возникающих при заключении административного договора. Обращается внимание на то, что административно-правовые отношения являются разновидностью правовых отношений, у которых обязательства и права носят обратный характер.

Ключевые слова: правоотношения, нормы права, административно-правовые отношения, органы публичной власти, административный договор.

Sirenko A.M. ATTRIBUTE OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL RELATIONS ATTACHED TO ADMINISTRATIVE CONTRACT

The article analyzes the characteristics of administrative legal relations which arising at the conclusion of administrative contract.

Key words: legal relations, rule of law, administrative and legal relations, bodies, public authorities, administrative contract.

Постановка проблеми. Правовідносини належать до фундаментальних категорій науки адміністративного права. Саме у правовідносинах найбільш рельєфно відображається специфіка методу адміністративно-правового регулювання суспільних відносин. Адміністративно-правові відносини нерозривно

пов'язані із суспільними відносинами, нормами права, юридичними фактами та іншими соціально-правовими категоріями і є взаємозалежними.

Реалізуючи конституційний принцип, держава відповідає перед людиною за свою діяльність, її головним обов'язком є захист і

забезпечення реалізації прав і свобод. Упровадження нової ідеології у відносинах між органами публічної влади, їхніми посадовими особами є перебудовою теоретичної моделі адміністративно-правових відносин, в основу яких переважно покладено публічно-сервісні відносини, тобто відносини, у межах яких і завдяки яким уповноважені державою органи публічної влади обслуговують законні інтереси громадян. Правові засади публічно-сервісних послуг здійснюються на підставі адміністративного договору.

Стан дослідження. Питаннями публічно-сервісних послуг займалися багато науковців, серед яких К.К. Афанасьєв, Д.М. Бахрах, В.К. Колпаков, О.І. Остапенко, О.П. Світличний, Г.С. Стеценко та ін.

Незважаючи на те що національне законодавство збагатилося прийняттям спеціального Закону України «Про адміністративні послуги», убагащується за необхідне й надалі продовжувати вивчення та аналіз поставленого питання з метою знаходження широкого кола питань, пов'язаних із адміністративним договором.

Мета статті полягає в тому, що адміністративний договір як правове явище нині набуває все більшої популярності, але все ж не посідає належного місця в правовій системі України. Під час підписання адміністративного договору між сторонами виникають адміністративно-правові відносини зі специфічними ознаками, які на сьогодні повністю не досліджені. Тому виникає нагальна потреба проаналізувати адміністративний договір загалом і ознаки адміністративно-правових відносин, що впливають із цих договірних відносин.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що адміністративно-правові відносини є складовою суспільних відносин, що виникають у процесі державного управління як організаційні зв'язки між їх учасниками, у яких обов'язки і права сторін мають взаємний характер, коли одна зі сторін вправі вимагати від протилежної сторони належної поведінки, передбаченої адміністративно-правовими нормами.

Адміністративно-правові відносини завжди мають державно-владний характер, тобто один із суб'єктів завжди наділений державою владними повноваженнями щодо інших учасників адміністративно-правових відносин.

Виникнення адміністративно-правових відносин – це, по суті, об'єктивізація загальної управлінської волі держави в реальній поведінці конкретних суб'єктів. Цей процес складається з трьох послідовно здійснюваних етапів.

По-перше, визначається необхідність (доцільність) і можливість установаження конкретного адміністративно-правового відношення. По-друге, створюється відповідна юридична конструкція, своєрідний абстрактний макет (склад) адміністративного правовідношення. Закріплюється певна абстракція в адміністративно-правових нормах. По-третє, це реалізація норм і, як наслідок, виникнення сталих, державно-владних правових зв'язків між адресатами норм, тобто адміністративно-правових відносин [1, с. 92].

На думку К.К. Афанасьєва, серед правових форм державного управління однією з

перспективних вважається договірною формою регулювання адміністративних правовідносин [2, с. 8–9].

Укладення адміністративних договорів є одним із напрямів охоронної діяльності органів державного управління. До їхніх переваг як форм адміністративно-правового регулювання належать такі: універсальний характер цього правового акта, що містить як регулятивний, правозастосовний, так і правоохоронний аспекти; значні потенційні можливості договірного регулювання суспільних відносин в умовах децентралізації та деконцентрації державної влади; забезпечення процесів зближення публічно-правових і приватноправових засад у сучасному державному управлінні; можливості реального гарантування захисту конституційних прав громадянина й людини, прав колективних суб'єктів адміністративного права, не наділені державно-владними повноваженнями в управлінських відносинах [3, с. 3–4].

Адміністративні договори опосередковують суспільні відносини, пов'язані з державним управлінням, вони полягають у сфері діяльності виконавчої влади. Тому до предмету адміністративних договорів входять дії державно-управлінського, організаційного характеру [4, с. 22].

Адміністративному договору притаманні відносини змішаного типу: адміністративно-правового й цивільно-правового, влади й рівноправності. Так, у п. 4 ст. 8 Закону України «Про державний матеріальний резерв» від 24 січня 1997 р. встановлено таке: центральний орган виконавчої влади, що здійснює управління державним резервом, серед іншого, проводить вибір, у тому числі на конкурсній основі, постачальників матеріальних цінностей до державного резерву для укладення з ними контрактів (договорів); укладає або доручає підприємствам, установам і організаціям, що належать до сфери його управління, укладення державних контрактів (договорів) на поставку матеріальних цінностей до державного резерву, здійснює розрахунки з постачальниками, несе відповідальність за поставку, закладення й зберігання матеріальних цінностей, має право застосувати фінансові санкції, передбачені ст. 14 цього Закону [5].

Крім того, адміністративний договір забезпечує координацію роботи різних управлінських структур у випадках, коли суб'єкти управління певними сторонами своєї діяльності є юридично рівноправними й виникає потреба в координації їхньої діяльності. Наприклад, одним із основних завдань Міністерства інформаційної політики України є координація діяльності державних засобів масової інформації. Міністерство також координує міжнародне співробітництво в галузі телебачення та радіомовлення шляхом укладення угод. Практикуються угоди про спільне видання міністерствами (відомствами) правових актів або їх узгодження.

Адміністративний договір, як наголошує О.П. Світличний, також є однією з підстав виникнення, зміни та припинення конкретних адміністративно-правових відносин [6, с. 300].

Адміністративно-правові відносини, як уже зазначалось, є різновидом правових відносин і все ж мають свої особливості, а саме:

1. Юридичною базою для виникнення адміністративно-правових відносин є норми права. Адміністративні правовідносини є результатом регульовального впливу цих норм на управління суспільних відносин.

2. Обов'язки і права сторін в адміністративно-правових відносинах завжди пов'язані з практичним учиненням певних дій, зокрема у сфері державного управління [7, с. 217]. Так, наприклад, для здійснення спільних програм місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування можуть укладати договори, створювати спільні органи й організації. Тобто, для того щоб здійснити програми необхідно практично вчинити певні дії, зокрема укласти адміністративний договір.

3. Умовою виникнення адміністративно-правових відносин є участь у них обов'язкової сторони, наділеної юридично-владними (державно-владними) повноваженнями (обов'язкового суб'єкта). У цих правовідносинах відображаються й реалізуються інтереси держави [7, с. 218]. Тобто, обов'язковою стороною адміністративного договору є державний орган, посадова особа або суб'єкт із делегованими повноваженнями. В адміністративному договорі державний орган діє як суб'єкт, який здійснює виконавчу владу і має владні повноваження.

4. Особлива галузь виникнення таких відносин. При виникненні подібних відносин створюються передумови для виникнення саме в цій галузі правових відносин особливого характеру.

5. Відносини можуть виникати всупереч волі або бажанню іншої сторони. Для органів виконавчої влади держави право вступати в такого роду відносини водночас є їхнім обов'язком.

6. Адміністративно-правові відносини можуть виникнути за ініціативою будь-якого суб'єкта адміністративного права, згода іншої сторони не є обов'язковою умовою для їх виникнення [7, с. 218].

Отже, адміністративно-правові відносини – це особливий зв'язок, який виникає між їхніми учасниками, один із яких за цих обставин має право вимагати від іншого такої поведінки, яку передбачено адміністративно-правовою нормою.

1. Адміністративно-правові відносини, що виникають між органами виконавчої влади та іншими суб'єктами адміністративного права, не завжди є відносинами, які здійснюються за методом влади й підпорядкування. Ці відносини можуть реалізовувати на засадах як влади й підпорядкування, так і рівності сторін, тобто кожна сторона зобов'язана виконувати конкретні вимоги правової норми. Тут завжди має місце подвійний зв'язок: правомочність – обов'язок – правомочність. Наявність взаємних прав і обов'язків властива досить широкому колу адміністративних правовідносин [7, с. 218].

2. Адміністративно-правові відносини за своєю суттю є організаційними. Вони мають прямий зв'язок із реалізацією функцій виконавчої влади, які за своїм змістом спрямова-

ні на організацію процесу правовиконання. Адміністративно-правові відносини несуть на собі організаційну завантаженість у двох основних аспектах: самоорганізація та організація.

3. Спори, що виникають між сторонами адміністративно-правових відносин, вирішують як в адміністративному, так і в судовому порядку. Більшість адміністративно-правових спорів вирішують в адміністративному порядку, тобто уповноваженими на те органами державної виконавчої влади або посадовими особами. Конституцією України кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (ст. 55).

4. Адміністративні правовідносини є результатом застосування, що містяться в адміністративно-правових нормах правил належної поведінки до конкретних управлінських ситуацій. Тим самим у них опосередковується специфіка державно-управлінської діяльності або процесу практичної реалізації виконавчої влади [2, с. 4–5].

5. Порушення однією зі сторін своїх обов'язків зумовлює її відповідальність не перед іншою стороною, а перед державою в особі її компетентних органів.

6. Санкції, що застосовують до сторін адміністративно-правових відносин за порушення ними своїх прав і обов'язків, – це, як правило, заходи адміністративного примусу, адміністративної та дисциплінарної відповідальності, може настати також матеріальна або кримінальна відповідальність;

Незважаючи на деякі відмінності в розумінні сутності адміністративно-правових відносин, можна відзначити загальний недолік: у них нічого не говориться про таку фундаментальну ознаку цих відносин, як важливість установлення гарантії судового захисту прав та інтересів громадян щодо управління. Цей недолік впливає за відсутності правового режиму адміністративно-правових відносин, відсутності режиму забезпечення правового захисту громадян щодо управління (виконавчої влади) [8, с. 38].

Висновки. Отже, адміністративно-правові відносини являють собою різновид правових відносин, що відрізняються за характером, юридичним змістом, їхніми учасниками. Вони володіють усіма основними ознаками будь-яких правових відносин і все ж мають свої особливості.

Адміністративно-правові відносини (за своєю суттю управлінські) мають широку сферу для свого виникнення, зміни чи припинення. Це – сфера державного управління – поняття, межі якого протягом усієї історії визначалися обсягом і спрямованістю практичної діяльності із реалізації виконавчої влади. Сфера державного управління охоплює всі основні напрями економічної, соціально-культурної та адміністративно-політичної роботи, у якій задіяна величезна кількість різного роду виробничих і невиробничих, державних і недержавних колективів, тисячі громадян, а отже, як наслідок, відбувається укладення між ними договір-

них відносин. Тому адміністративний договір укладається в публічних інтересах. Він є юридичним фактом, його укладення означає виникнення адміністративних правовідносин. Подальше дослідження адміністративного договору разом із особливостями його укладення та як результат виникнення адміністративно-правових відносин є важливим для становлення й затвердження на законодавчому рівні адміністративної реформи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Колпаков В.К. Адміністративне право України : [підручник] / В.К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
2. Афанасьєв К.К. Адміністративний договір як форма державного управління (теоретико-правовий аспект): дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміні-

стративне право і процес; фінансове право» / К.К. Афанасьєв. – Луганськ, 2002. – 18 с.

3. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : [навчальний посібник] / С.Г. Стеценко. – К. : Атіка. – 624 с.

4. Демін А.В. Загальні питання теорії адміністративного договору : [підручник] / А.В. Демін ; Краснояр. держ. ун-т. – Красноярськ, 1998. – 93 с.

5. Про державний матеріальний резерв : Закон України від 24 січня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 13. – Ст. 112.

6. Світличний О.П. Адміністративні правовідносини у сфері земельних ресурсів України: проблеми теорії та практики правозастосування : [монографія] / О.П. Світличний. – Донецьк : Донбас, 2011. – 410 с.

7. Адміністративне право : [навчальний посібник] / [О.І. Остапенко, З.Р. Кісіль, М.В. Коваль, Р.В. Кісіль]. – К. : Правова Єдність, 2008. – 536 с.

8. Бахрах Д.М. Важливі питання науки адміністративного права / Д.М. Бахрах // Держава і право. – 1993. – № 2. – С. 37–45.

УДК 351.72

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА ВІЙСЬКОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Ткаченко О.Г., к. ю. н., старший викладач
циклу загальноюридичних дисциплін
Чернігівський юридичний коледж
Державної пенітенціарної служби України
Олійник В.С., к. ю. н., викладач
циклу загальноюридичних дисциплін
Чернігівський юридичний коледж
Державної пенітенціарної служби України
Клименко С.В., викладач
циклу загальноюридичних дисциплін
Чернігівський юридичний коледж
Державної пенітенціарної служби України

Статтю присвячено особливостям адміністративної відповідальності військовослужбовців за військові правопорушення, посилення якої зумовлено необхідністю забезпечення правопорядку й військової дисципліни у Збройних Силах України в умовах особливого періоду. Визначено його правову основу та проаналізовано особливості чинного адміністративного законодавства.

Ключові слова: *військові адміністративні правопорушення, посилення адміністративної відповідальності військовослужбовців, арешт із утриманням на гауптвахті.*

Статья посвящена особенностям административной ответственности военнослужащих за военные правонарушения, усиление которой обусловлено необходимостью обеспечения правопорядка и воинской дисциплины в Вооруженных Силах Украины в условиях особого периода. Определена его правовая основа и проанализированы особенности действующего административного законодательства.

Ключевые слова: *военные административные правонарушения, усиление административной ответственности военнослужащих, арест с содержанием на гауптвахте.*

Tkachenko O.H., Oliynyk V.S., Klimenko S.V. MILITARY PERSONNEL ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY FOR MILITARY OFFENCES

The article is devoted to the peculiarities of military personnel administrative responsibility for military offences which hardening is determined by need of maintenance the law, order and military discipline in the Armed Forces of Ukraine under the special period conditions. The legal basis is determined and peculiarities of the current administrative legislation are analyzed in the article.

Key words: *military administrative offences, hardening of military personnel administrative responsibility, arrest with military confinement.*

Постановка проблеми. Важливість і масштабність завдань з охорони життя і здоров'я, прав та інтересів громадян, відповідно до ст. 3 Конституції України, реформування

адміністративного законодавства, а також поширеність адміністративних проступків, їхня структура, причини й динаміка зумовлюють необхідність предметного дослідження